

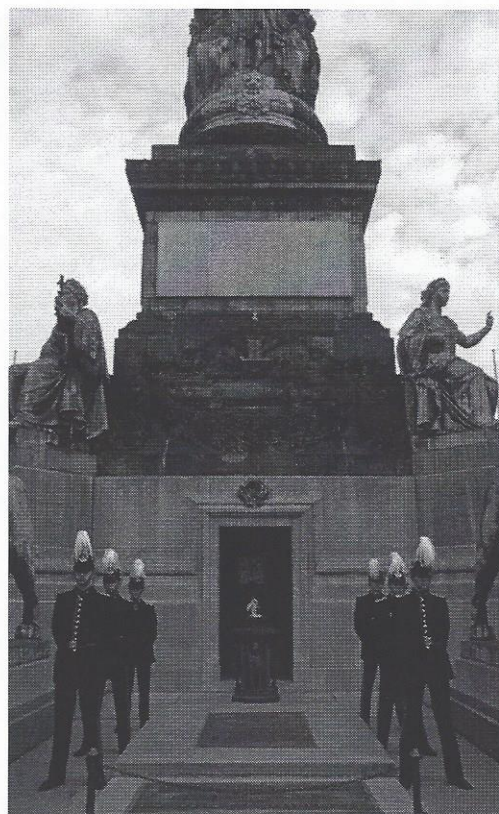
Vuur in onze omgeving

Graf van de onbekende soldaat

In heel wat landen bestaat er een 'Graf van de onbekende soldaat'. Daar wordt het stoffelijk overschot begraven van een onbekende soldaat die symbool staat voor alle soldaten die ongeïdentificeerd omkwamen of omkomen bij oorlogen. In Denemarken staat het oudste monument. Het dateert van 1858. Het meest recente monument vinden we in Nieuw-Zeeland, uit 2004. Ook in Brussel is er een monument. Net na de Eerste Wereldoorlog kozen heel wat landen voor de oprichting van een monument voor de onbekende soldaat. Zo ook in België. Op 11 november 1922 werd in Brussel in het bijzijn van de Koninklijke familie een onbekende soldaat begraven. Koning Albert I sprak tijdens de ceremonie de volgende woorden:

'Het is van geen belang te weten of hij burger, werkman of landbouwer, Vlaming of Waal is. Wij brengen hem hulde omdat hij in onze ogen de blijvende eigenschappen van ons ras vertegenwoordigt, omdat hij een onaantastbaar symbool is van de verdediging van onze vrijheid en eenheid en onafhankelijkheid en een waarborg voor het onsterfelijke bestaan van ons Vaderland.'

Bij staatsbezoeken en tijdens speciale gelegenheden bezoeken de koning en zijn gasten het monument en leggen er een bloemenkrans neer. Bij het monument hoort een vlam die altijd brandt. Die vlam symboliseert de eeuwige vrede onder de mensen. Tijdens de bezoeken wordt de eeuwige vlam aangewakkerd.

Het ontsteken van het Olympisch vuur

Tijdens de Olympische Spelen worden heel wat symbolen gebruikt: de vlag met de Olympische ringen en de Olympische vlam zijn de bekendste.

De Olympische vlam wordt in de historische stad Olympia (grondlegger van de Olympische Spelen in Griekenland) met zonlicht aangestoken en in estafette naar de bestemming gebracht. Tijdens de Olympische Spelen blijft de Olympische vlam de hele tijd branden. Bij de slotceremonie wordt ze gedoofd tot de volgende spelen. Het Olympisch vuur brandde voor het eerst in 1928 in Amsterdam. De traditie voor de estafette ontstond in 1936 in Berlijn.

De estafette gaat door heel wat landen. De laatste loper heeft de eer om de Olympische vlam aan te steken.

Al tijdens de antieke spelen in Olympia werd er een vuur brandend gehouden tijdens de spelen. Daarvoor werden honderd ossen verbrand.

Het overbrengen van de Olympische vlam wordt tegenwoordig nauwkeurig gepland en gevolgd. Heel wat bekende Olympische winnaars lopen mee met de estafetteloop en vinden het een eer om eraan te mogen deelnemen.

Het vuur van de fakkel

Humanisme verwijst naar 'humanus', mens. Het humanisme wil in zijn levensbeschouwing niet verwijzen naar God, maar naar de mens. In België gebruiken de humanisten een fakkel als symbool voor hun beweging.

De fakkel, de vlam of het vuur, het licht, stelt de mens voor die zichzelf vervolmaakt door kennis. Hij zoekt naar wijsheid en waarheid. De menselijke figuurtjes zijn het symbool van de menselijke verbondenheid: vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid. Het fakkelsymbool beeldt het streven naar waarheid, het goede doen en schoon leven. uit

Het fakkelsymbool met de drie mannetjes links onderaan en de drie mannetjes rechts is het officiële logo van de Belgische georganiseerde vrijzinnigheid. De eerste drie mannetjes staan iets lager dan de tweede reeks. Dat geeft aan dat de mens door de fakkel kennis vergaart.

Het fakkelsymbool wordt vaak gebruikt op de diploma's die worden uitgereikt op het lentefeest voor kinderen van zes jaar of op het feest van de vrijzinnige jeugd voor kinderen van twaalf jaar. Die feesten zijn overgangsrutuelen voor kinderen en de vrijzinnige gemeenschap.

Groepswerk: tekstfiche wierook branden

Wierook branden

Heb je de geur van wierook al eens geroken? Sommige mensen vinden dat wierook lekker ruikt, andere mensen vinden van niet.

Eerst hoorde wierook thuis in de kerk. Tijdens vieringen van katholieke, anglicaanse of orthodoxe christenen worden wierookkorrels gebrand in een wierookvat. In het wierookvat zitten gloeiende kooltjes. Door met het wierookvat te zwaaien, komt daar meer lucht bij en brandt de wierook harder. Dat is de taak van de misdienaar. Hij moet de wierookkorrels ook bijvullen wanneer ze opgebrand zijn.

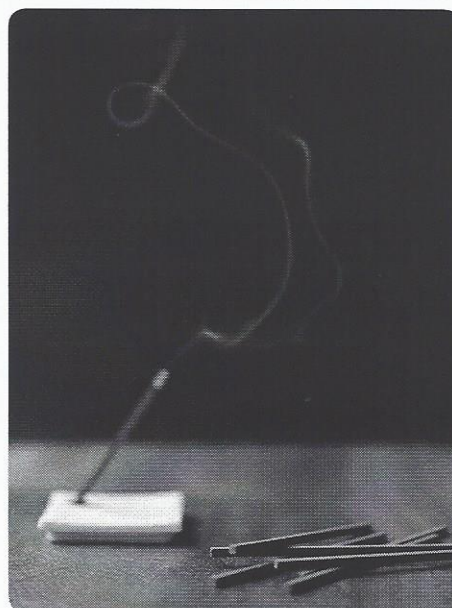
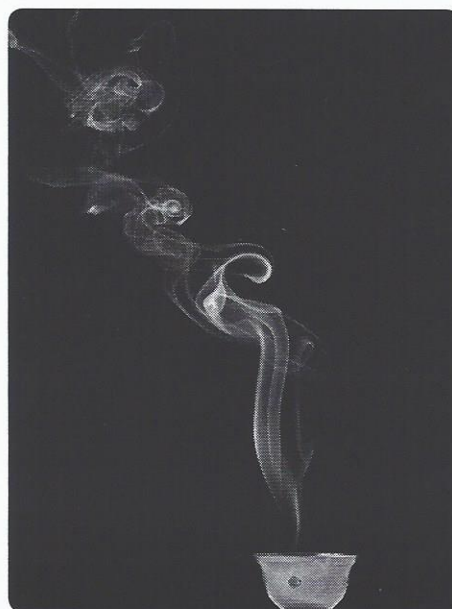
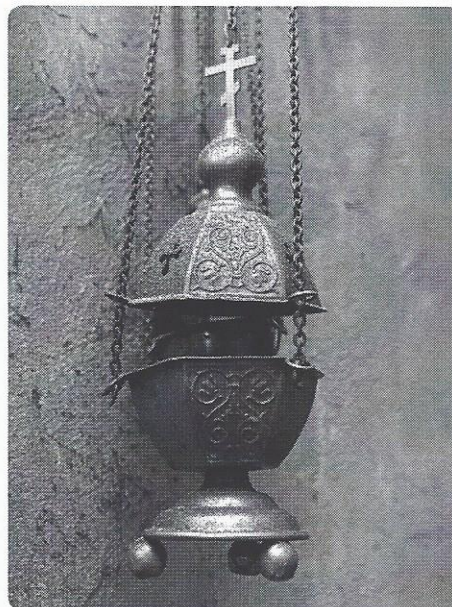
Wierookkorrels bestaan uit geurige grondstoffen, bijvoorbeeld stukjes dennenhars, rozenblaadjes of schors van berken, samen met geurige olie. Het is een sterke geur, die als een bewijs van eer wordt toegezwaid. Zo wordt soms het boek met het evangelie bewierookt. Of bij een afscheidsviering zwaait men wierook rond de kist met het lichaam van de overledene, om duidelijk te maken hoe waardevol zijn lichaam voor ons was. Als de wierook ergens in een hoekje rustig staat te branden en de rook naar boven kringelt, staat hij symbool voor het opstijgende gebed van de gelovigen.

Vroeger werd wierook waarschijnlijk ook gebruikt om vieze geurtjes weg te moffelen. In kerken met veel pelgrims die dagenlang op weg waren geweest, kon het anders wel eens naar zweet en vuile kleren ruiken. Of in kerken waar de rijke gelovigen in de kerk werden begraven in een duur, gebeeldhouwd graf, kon het behoorlijk stinken als de lichamen ontbonden. De wierookgeur verdreef al die rare geurtjes.

Wierook wordt ook in andere godsdiensten gebruikt. Bij de joden werd het vroeger in de tempel gebruikt om de geur van de dode offerdieren te verdringen. Ook in boeddhistische tempels branden de gelovigen wierook.

Je kunt thuis ook wierook branden. Dat zijn dan geen korreltjes, maar stokjes of kegeltjes. Je steekt ze aan en blaast ze meteen weer uit, waardoor ze gaan smeulen en hun geurige rook in de kamer verspreiden. Probeer maar eens of je het lekker vindt!

[Kolet Janssen]

Groepswerk: tekstfiche lijkverbranding bij de hindoes

Lijkverbranding bij de hindoes

Hindoes geloven dat er diep in elke mens een ziel zit, die ze 'atman' noemen. Die ziel moet in de loop van vele levens loskomen van alle foutjes. Pas als de ziel volmaakt is geworden, wordt ze bevrijd uit de keten van levens. Tot die tijd komt de atman na de dood van een mens of dier terug in een ander mens of dier. De ziel sterft dus niet, maar wordt telkens opnieuw geboren.

Daarom geloven hindoes dat je na de dood van een mens het lichaam zo snel mogelijk moet verbranden of cremeren, zodat de ziel vrijkomt. Door het lichaam toe te vertrouwen aan het vuur, kan het terugkeren naar de oerelementen water, lucht, aarde, vuur en wind. Het vuur heeft volgens hindoes een reinigende werking. Wanneer iemand sterft die goed geleefd heeft, zal de ziel van die persoon in een volgend leven nog beter kunnen worden. De crematie of lijkverbranding is dus een feest.

Als iemand doodgaat, wordt hij gewassen, aangekleed in traditionele kleren en opgebaard bij hem thuis of in een uitvaartcentrum. De familieleden gaan rond de kist zitten en bidden. Meestal is de kist dan nog open. Ze leggen bloemen, geurige kruiden en rijstkorrels als offer in de kist. De kist wordt door vier mannen naar de uitvaartviering gedragen. Onderweg wordt de kist vijfmaal neergezet, waarbij de familieleden telkens even gaan zitten. In de viering houdt de pandit (een soort priester) een preek uit de Veda, de heilige boeken van de hindoes. De oudste zoon gaat vijf keer rond de kist en raakt met een aangestoken lampje de lippen van de dode aan. Alle aanwezigen strooien rijstkorrels en bloemblaadjes in de kist.

In India wordt het lichaam op een brandstapel geplaatst en in openlucht verbrand. Dat mag niet

in ons land, en daarom maken hindoes hier gebruik van het crematorium. Vaak is het zo geregeld dat de pandit en enkele familieleden erbij mogen zijn in de ruimte waar de kist wordt verbrand.

In India wordt er tijdens de verbranding gedanst en met fakkels gezwaaid. Na de verbranding wordt de as van het lichaam verzameld en in een rivier gestrooid, het liefst in de heilige rivier Ganges. Als het te duur is om de as daarheen te sturen vanuit ons land, strooien hindoes de as uit op zee. Want elke zee staat via de oceanen in verbinding met de Ganges.

(Kolet Janssen)

Groepswerk: tekstfiche de oude Egyptenaren en de zonnegod Re

De oude Egyptenaren en de zonnegod Re

De belangrijkste god van de oude Egyptenaren was de zonnegod Ra of Re.

Volgens de verhalen trok hij in zijn boot in twaalf uur langs de hemel. 's Nachts reisde hij in zijn boot ook twaalf uur. Elke nacht versloeg hij zijn tegenstander Apophis. Bij zonsopgang kleurde de hemel dan rood van het bloed van de verslagen Apophis. Op dat punt begon Re weer aan een nieuwe dagreis langs de hemel.

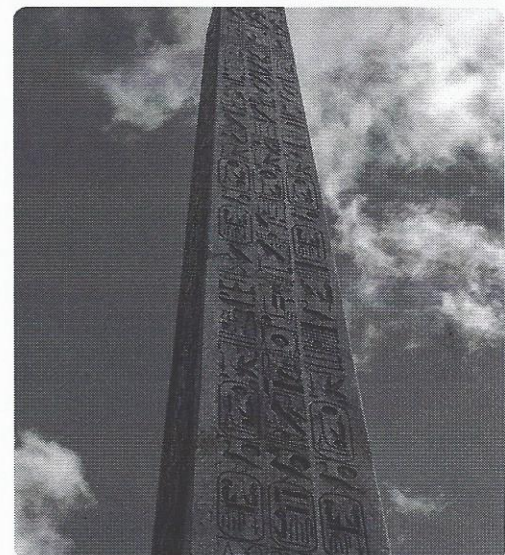
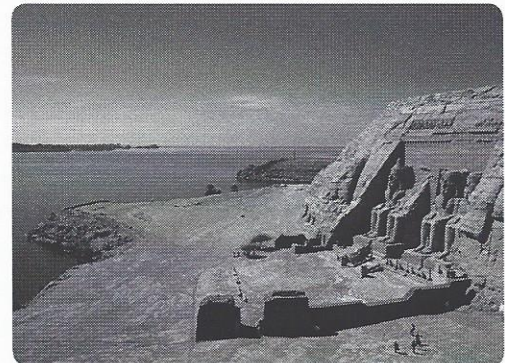
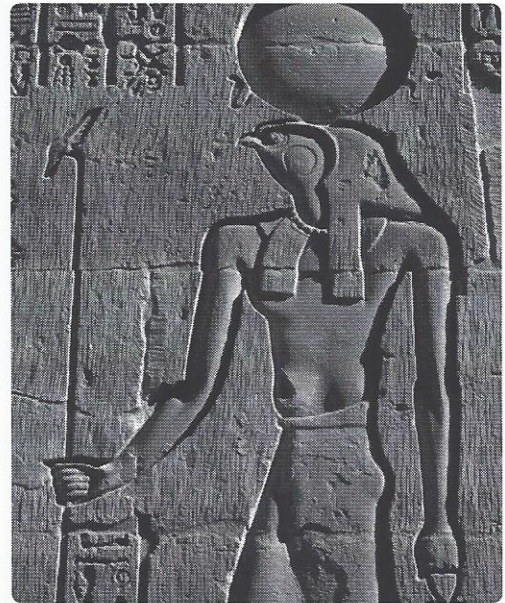
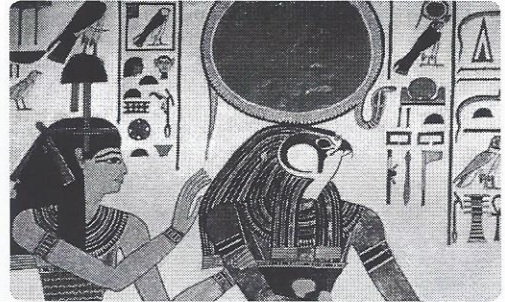
Maar Apophis was niet dood, en in de volgende nacht moest Re weer tegen hem strijden. Zo stond de god Re symbool voor de eeuwige herhaling van de schepping. Zoals de nacht elke nacht weer overgaat in de dag, zo houdt de zonnegod Re elke dag opnieuw de hele wereld in stand.

Re werd afgebeeld als een zonnescijf met een slang met gestrekte vleugels. Soms stelden de mensen hem ook voor in de vorm van een dier: een mensenlichaam met een valkenkop of een ram. Op beschilderde sarcofagen (doodskisten in de vorm van een lichaam) en op oude muurschilderingen vind je die afbeeldingen terug. Omdat Re eeuwenlang werd vereerd, maakten de mensen heel veel verschillende beelden van hem.

De beroemdste tempels die aan Re zijn gewijd, staan in Aboe Simbel. Obelisken, dat zijn heel hoge zuilen met een typische vierhoekige vorm, werden beschouwd als zetels voor de zonnegod. Die obelisken werden door latere overheersers van Egypte, zoals de Romeinen, vaak meegenomen en zo kwamen ze in verschillende Europese steden terecht. Op de Place de la Concorde in Parijs bijvoorbeeld vind je een oude Egyptische obelisk.

Alle farao's werden 'zoon van Re' genoemd als een soort eretitel. De farao's zongen lange liederen, waarin ze Re aanriepen om het land te verwarmen en de planten op de velden te laten groeien.

(Kolet Janssen)

Groepswerk: tekstfiche de oude Grieken en Prometheus

De oude Grieken en Prometheus

Prometheus is een figuur uit de Griekse verhalen over het begin van de wereld en het ontstaan van de mensen.

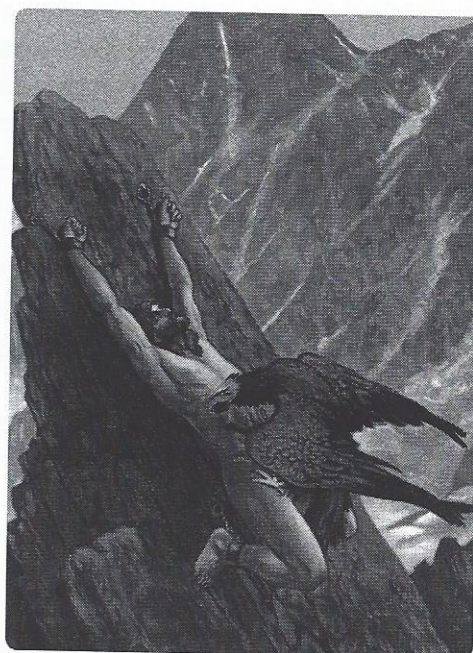
Bij de schepping van de wereld verdeelden de goden alle gaven, vaardigheden en talenten onder de levende wezens. Maar de mensen kwamen er niet zo goed van af: zij kregen veel minder vaardigheden om zich te verdedigen en om te kunnen overleven dan de meeste dieren.

Prometheus vond dat niet eerlijk. Daarom stal hij het vuur van de goden op hun woonplaats, de berg Olympos. Hij gaf het vuur aan de mensen. Daardoor maakte hij hen een heel stuk sterker. Dankzij het vuur leerde de mens metaal bewerken. Zo kon hij wapens maken, maar ook werktuigen. Hij deed de ene uitvinding na de andere en verbeterde zo zijn levensomstandigheden. Hij kon betere huizen bouwen, sterkere kleren maken en ook wegen aanleggen.

De goden vonden het helemaal niet zo leuk dat de mensen zo slim en sterk waren geworden door het vuur. Ze straften Prometheus op een wrede manier. Ze kluisterden hem vast aan de berg Kaukasus. Elke dag kwam een adelaar zijn lever opeten. Maar elke nacht groeide die lever weer aan. Dat was heel pijnlijk! Die straf moest van de goden eeuwig zo doorgaan. Maar Herakles (Hercules) bevrijdde Prometheus.

Nog altijd wordt Prometheus verbonden met het uitvinden van nieuwe technieken. Hij staat symbool voor vooruitgang en verbetering van de wereld.

(Kolet Janssen)

Groepswerk: tekstfiche offers in het boeddhisme

Offers in het boeddhisme

Boeddhisten brengen offers aan Boeddha. Ze leggen bijvoorbeeld bloemen of fruit bij een beeld van Boeddha. Waarom doen ze dat? Niet omdat ze denken dat Boeddha hun offers nodig heeft. Ook niet om Boeddha gunstig te stemmen.

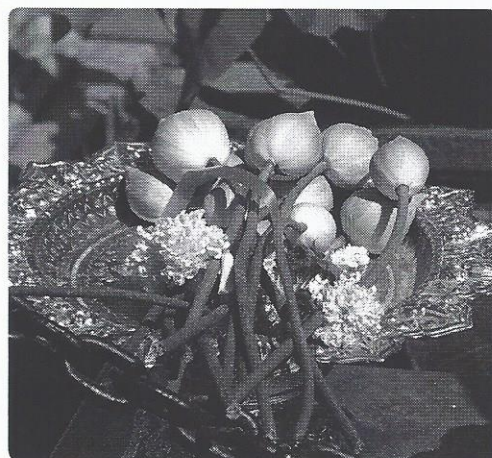
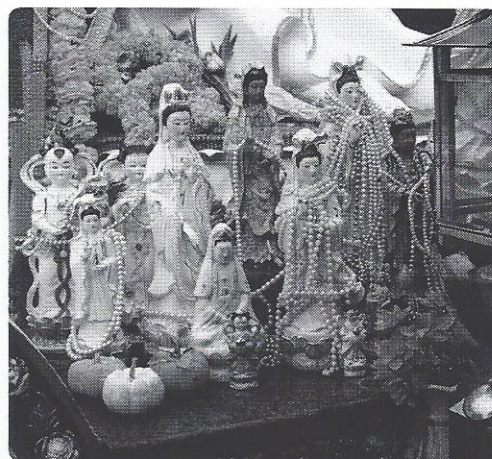
Wel om hun eigen houding in de goede richting te buigen: door iets weg te geven, worden ze minder egoïstisch en gierig. Dikwijls heb je als mens zin om het mooiste voor jezelf te houden en het niet weg te geven. Door het te offeren, leer je er in je geest afstand van te nemen. Ook als je het daarna toch gebruikt (zoals bij voedsel), kijk je er dan anders tegenaan.

Wat kun je zoal offeren? Allerlei soorten voedsel, vaak voordat je het opeet. In China legt men op offertafels van boeddhistische heiligen vaak fruit, maar ook koekjes en wokolie. Het moet natuurlijk wel vegetarisch voedsel zijn, want boeddhisten willen geen levende wezens doden om ze op te eten. Ook water kun je offeren: water is een symbool van puurheid, zuiverheid en rust. Soms offeren mensen geld. Heel populair als offergave zijn wierook en lichtofferandes.

In heel wat boeddhistische tempels kun je een wierookstokje offeren. Al die wierookstokjes staan bij elkaar in een bak met zand en verspreiden een heerlijke geur. Licht staat symbool voor stralende wijsheid en verlichting. Elke boeddhist wil tijdens zijn leven stappen zetten op het pad van de verlichting. Ooit hoopt hij net als Boeddha de volledige verlichting te bereiken. Dan hoeft hij niet meer opnieuw geboren te worden. Licht kun je offeren in de vorm van lampjes of kaarsjes.

Boeddhisten offeren alles wat ze mooi vinden. Daarom kunnen ze ook muziek offeren. Of de mooie dingen die ze zien, zoals een zonsondergang. In gedachten bieden ze die aan Boeddha aan. Die houding leert hen om mooie dingen niet voor zichzelf te houden, maar ze te delen met anderen.

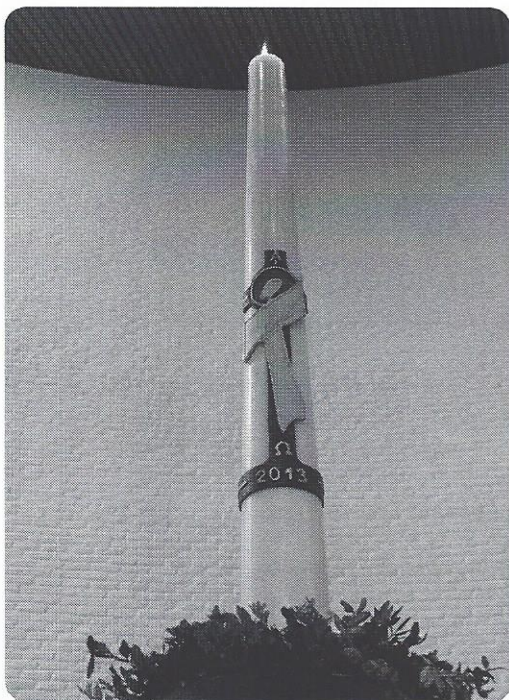
[Kolet Janssen]

De paaswake

Op paaszaterdag wordt de belangrijkste viering in de katholieke liturgie gehouden: de paaswake. Heel wat geloofselementen staan dan centraal.

- Het is de avond waarop soms christenen **gedoopt** worden. Ze kiezen ervoor om Jezus na te volgen.
- Paaszaterdag is de avond van het **licht** van Jezus, hét Licht van de wereld. Zijn dood aan het kruis is niet het einde. Zijn verrijzenis toont hoezeer Zijn boodschap mensen redding brengt. Niet Zijn dood telt, wel Zijn **verrijzenis**.
- In de paasnacht vieren de christenen de liturgie van het **vuur** en van het water. De **paaskaars** wordt opnieuw ontstoken aan het paasvuur.
- In de liturgie van het **water** wordt het doopwater gewijd en in de geest van het doopsel **hernieuwen** de gelovigen hun **doopbeloften**.

De paaskaars

De **paaskaars** wordt gewijd en ontstoken in de paasnacht. Ze staat vooraan in de kerk en brandt bij verschillende gelegenheden. De paaskaars ontsteken en brandend houden verwijst naar het geloof dat het met de dood niet gedaan is.

- Op Goede Vrijdag blijft de kaars gedooft, ze zal dan een hele dag niet branden om de dood van Jezus te herdenken.
- In de paasnacht wordt de nieuwe paaskaars ontstoken als teken van de verrijzenis van Jezus. De paaskaars is de verrezen Heer die onder ons is. Verder brandt de kaars op alle belangrijke feesten zoals Kerstmis, maar bijvoorbeeld ook met Hemelvaart.
- Wanneer er iemand gedoopt wordt, zal de doopkaars altijd aan de paaskaars ontstoken worden als teken dat het kind leeft in het licht van Christus.
- Bij een huwelijk brengt de paaskaars symbolisch geluk. Als er een huwelijkskaars is, wordt die ook aan de paaskaars aangestoken.
- Bij begrafenissen symboliseert de paaskaars het licht dat hoop geeft en verwijst naar de verrijzenis.

De godslamp

In een katholieke kerk vind je vlak bij het tabernakel (een soort kluis bij het altaar) een godslamp. Dat godslampje – meestal een olielampje – blijft branden zolang het tabernakel 'bewoond' is. Dat betekent dat er dan geconsacreerde hosties in het tabernakel liggen. De godslamp verwijst naar de aanwezigheid van Christus. Op Goede Vrijdag is het tabernakel leeg. De deurtjes staan open en de godslamp is gedooft. Het Heilig Sacrament, de hostie, is dan niet aanwezig.

